Justitieombudsmannen
Lilian Wiklund

Inspektion av Vuxenenheten, Social omsorg, vid Socialnämnden i Nyköpings kommun den 26 oktober 2015

Närvarande från Riksdagens ombudsmän: Områdesansvariga föredraganden Beatrice Blylod (även protokollförare), hovrättsassessorn Johan Albihn och sekreteraren Peter Karlén.

Måndagen den 26 oktober 2015

Vid inspektionen granskades cirka 40 akter i ärenden där den sökande har överklagat ett beslut om ekonomiskt bistånd och som har prövats av förvaltningsrätten under tiden mellan den 25 augusti 2013 och den 25 augusti 2015.

Inspektionen avslutades med ett möte. Från förvaltningens sida deltog enhetscheferna AA och BB.

Beatrice Blylod redogjorde kortfattat för JO:s verksamhet och förklarade att inspektionen ingår i en undersökning av vissa handläggningsfrågor i ärenden om ekonomiskt bistånd som JO genomför under hösten 2015. Granskningen är inriktad på handläggningen i samband med att den enskilde överklagar ett beslut om ekonomiskt bistånd (se JO:s dnr 4975-2015 och 4976-2015).

Beatrice Blylod förklarade att det enbart är JO Lilian Wiklund som kan göra uttalanden i olika frågor med anledning av vad som har noterats under inspektionen. Den information som lämnas vid mötet får därför inte uppfattas som någon kritik från JO:s sida. Genomgången vid mötet ska således ses endast som en upplysning om vilken information som ska vidarebefordras till Lilian Wiklund.

Iakttagelser under inspektionen

Allmänt

Överlag var dokumentationen i de granskade ärendena tillfredsställande. Det var i några fall svårt att läsa ut av ärendehanteringssystemet vilka åtgärder som hade vidtagits och när t.ex. en handling hade kommit in till förvaltningen. T.ex. saknades det i några fall en notering i systemet om när underrättelser eller begäran om yttrande hade kommit in från förvaltningsrätten, men handlingarna fanns i

pappersakten med inkomststämpel. Förvaltningsrättens domar registrerades i systemet.

Överklaganden av beslut och omprövning

Det framgår av förvaltningslagen (1986:223), FL, att ett överklagande ska ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Myndighetens uppgift är att pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om så är fallet ska överklagandet, om myndigheten inte finner skäl att ompröva beslutet, lämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till den myndighet som ska pröva överklagandet. Finner myndigheten att ett beslut är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska myndigheten ändra beslutet om det kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part (23-25 och 27 §§ FL).

I de granskade ärendena har överklaganden registrerats i ärendehanteringssystemet. Rättidsprövning har skett och dokumenterats. I ett par ärenden har förvaltningen bedömt att överklagandet har kommit in för sent och i de fallen har ett formellt beslut om avvisning fattats. Myndigheten har också regelmässigt tagit ställning till och dokumenterat om det har funnits skäl att ompröva det överklagade beslutet. Vid granskningen noterades att myndigheten använde sig av en standard-formulering som skäl för att inte ompröva beslutet: ”Inget nytt har tillkommit i ärendet som föranleder ändring av tidigare beslut”. I några ärenden bedömde myndigheten att en del av beslutet skulle omprövas till den enskildes fördel och överlämnade den kvarstående delen till domstolen.

I ett ärende framgick det av journalen att ett överklagande hade kommit in, men det saknades anteckning bl.a. om att detta hade rättidsprövats och om eller när överklagandet hade skickats till förvaltningsrätten. Eftersom förvaltningsrättens dom fanns intagen i akten är det dock uppenbart att förvaltningen hade vidtagit åtgärder med anledning av överklagandet, även om dessa inte hade dokumenterats.

Överlämnande till förvaltningsrätten

Det anges inte i FL inom vilken tid beslutsmyndigheten ska överlämna ett överklagande till den högre instansen. Det ligger i sakens natur att överlämnandet måste ske utan dröjsmål. JO har vid flera tillfällen uttalat att överlämnandet i normalfallet bör ske inom en vecka.

I majoriteten av de granskade ärendena har socialnämnden skyndsamt lämnat överklagandet till förvaltningsrätten. Endast i ett fåtal av ärendena har det dröjt längre tid än en vecka.

Förvaltningen använder en särskild överlämnandeskrivelse som skickas till förvaltningsrätten. Skrivelsen innehåller tydlig information om vilket beslut som har överklagats och vilken bedömning nämnden gjort. Relevanta datum anges, som t.ex. datum för ansökan, nämndens beslut, överklagandet och om överklagandet kommit in inom rätt tid. I överlämnandeskrivelsen anges också myndighetens ställningstagande till omprövning.

Vid granskningen noterades ett fåtal fall där förvaltningen hade missat att skicka samtliga handlingar i ärendet till förvaltningsrätten. Domstolen fick då begära in handlingarna.

Verkställighet efter förvaltningsrättens dom

Det finns en allmän skyldighet för myndigheter att följa domstolarnas domar och beslut. Om förvaltningsrätten helt eller delvis upphäver ett beslut om ekonomiskt bistånd och återförvisar ärendet till nämnden för ny prövning innebär det att den enskildes ansökan kvarstår obesvarad i den upphävda delen. Nämnden ska i ett sådant fall utan dröjsmål fatta ett nytt beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) utifrån domstolens anvisningar. Om det nya beslutet innebär att den enskildes ansökan inte bifalls fullt ut har han eller hon rätt att överklaga beslutet på nytt. Om nämnden inte fattar något nytt beslut har den enskilde alltså ingen möjlighet att få sin sak prövad av domstol.

Om domstolen bifaller den enskildes överklagande ska nämnden endast verkställa domstolens dom. I dessa fall ska nämnden inte göra någon ny prövning i sak.

I de granskade ärendena har domstolen i endast två fall upphävt socialnämndens beslut och återförvisat ärendena till nämnden för ny prövning. Förvaltningen vidtog relevanta åtgärder i nära anslutning till domstolens dom.

Efter inspektionen skickade BB in nämndens delegationsförteckning till JO.

Vid protokollet

Beatrice Blylod
föredragande

Jag har tagit del av protokollet. Inspektionen ingår som en del av en pågående undersökning av handläggningen av biståndsärenden. De samlade iakttagelserna och mina uttalanden kommer att redovisas i två separata ärenden med dnr 4975-2015 och 4976-2015. Jag gör därför inte här något särskilt uttalande med anledning av iakttagelserna vid inspektionen.

Ärendet avslutas.

En kopia av protokollet tillförs ärendena med dnr 4975-2015 och 4976-2015.

2015-11-05

Lilian Wiklund